

Blow Out

Napjaink informatizálódó, a technológia állandósult útjait folyamatosan a működésébe integráló fiatalok társadalmi szegmensek (elsősorban a főiskolások, egyetemi rétegre gondolok) szinte hétköznapiak, a valós és létező világ apró-cseprő ügyének tartja a kábítószerek, illetve szűkebben az alkohol, cigaretták és a lágy drogok kérdését. Itt már súlyos hibát vét az, aki nem fogja föl, és nem fogadja el, hogy mint társadalomszociológiai és élettani kérdés igen-igen fontos és egyre inkább kikérülhetetlen probléma ez.

Amit most itt elemezni fogok, sokaknak nem tetszik majd, viszont az önigazolás folyamatában el fognak jutni egy olyan ponthoz, ahol kénytelenek lesznek bevallani maguknak, hogy az egyenlet mindkét oldalán ugyanaz van.

Az alkohol és a marihuána hatásmechanizmusát tekintve rendkívül érdekesen működik, bár a mikrobiológiai és a kémiai hatásmechanizmusának bemutatása hosszú oldalakat igényelne.

Viszont a pszichés hozzászokás, a lemondás és a lelki küzdelem kérdése nem ilyen bonyolult.

Ezen anyagok használata meglehetősen rövid idő múltán (amely időtényező hónapokban értendő) kialakít az agyban, illetve a személyiség bizonyos attitűdjeiben egy kicsavart viselkedési formulát, melynek a működése ezen anyagok „pihentető hatásának” a kihasználásán alapul.

Mint azt tudjuk, a kikapcsolódás, a szóra-

kozás, az önfeledt bulik, a nem tétre menő, de szellemi élességet követelő helyzetek már évszázadok óta (lásd sámánok, varázslók) lehetőséget adnak arra, hogy bizonyos élenkítő szereket, tudatmódosító hatású anyagokat (általában természetesen alapanyagokról van szó) használjanak az emberek.

Nos, ez ma sincs máshogyan, kivéve azt az apró tényrt, amelyről nagyon kevesen beszélnek.

Furcsán működik az agyunk. Az önfeledt, érzelmileg és felelősség szempontjából „laza” helyzetben (betépe, részegen) a felelősségtudat önmagunk és a külvilág irányában jóval kisebb intenzitással, helyenként (alkalmanként) szinte nem is észrevehető. Ilyen esetekben ez a fajta örömdús helyzet egyfajta kicsavart módon rögzül az agyban, de legalábbis az ebben az időszakban tanúsított viselkedés logikai leképezése, mely egy egyszerű képlettel megfejtendő: még egy ilyen buli, és megint ilyen laza lesznek...

Az agy viselkedést meghatározó része, a személyiség bizonyos vonásai tanulmányok. A folyamatot az angol ún. self-reproducing (önfejlesztő) folyamatnak nevezi, mert tulajdonképpen az. Nem figyelünk arra, hogy mikor, milyen időközönként és mennyit „nyomunk”, mert nem fontos. A végeredmény, az élményszerű hatások sokasága, a „pörgés”, a buli, a gondok, bajok háttérbe tolása (és nem elfelejtése), a „feeling” a lényeg.

A folyamat meghatározó szakasza az az időszak, amikor ebből az eredeti élményektől belterjes környezetből kikerül a delik-

vens, és életmódot, jobb esetben egzisztenciát változtat. Dilemma előtt, és feladat előtt áll: vagy majdnem tradícióiban változtatja meg az életének fontos vonásait, vagy hagyja, hogy minden történjék ugyanúgy, mint eddig. Amennyiben egyetemi éveiben szinte „hivatásból üzte” a szórakozás nemesebb válfajait, úgy bizony nagy harcok előtt áll önmagával.

Mindezek mellett a kitarítás, az önisméret, a lelki egészség szorult háttérbe.

Ezen belső megnyilvánulások empirikus tények, nem kell különlegesnek lenni ahhoz, hogy ezt átérizzük, átéljük, vagy éppen akár megszenvedjük. Egyáltalán nem ritka probléma a dolog, csak legtöbbször nem tekintjük annak.

Mert igazán csak akkor válik problémává, égetően fontos megváltoztatni valót, élet-halál kérdésévé, amikor már régen nem az önfeledt vidámságot, vagy a hétköznapi gondolatok kiterjesztését, hanem a lelkiismeret furdalást, az emocionális nyomort és a félelmet szolgálja, szorítja burokkba és valami nagyon fáj.

Azért, mert ezen dolgok igazán a gondolkodó embert szolgálják, aki pedig gondolkodik, az tudja, hogy mindezt lehet okosan is csinálni, úgy, hogy nem gyötrődik az ember, és nem lesz boldogtalan, hanem csak az, amivé vált az évezredek során: az ember, aki a természet ura, és az ember, aki tényleg gondolkodik.

-bit-

interaktív

Végnapjainkhoz közeledve egyre többet foglalkozunk az utódlás kérdésével. Én is így vagyok ezzel, hogy tudniillik így, ötödévesen, mihez kezdjek a saját utánpótlással.

Mert nézzük csak meg: egyik-másik királyunknak is milyen jól jött volna egy hazai királyképző intézet, ahol kedvükre válogathatnak – trónjuk így talán nem lett volna kiszolgáltatva bizonyos megsebzett vadkanoknak vagy más vadászbaesetek következményeinek. Nem beszélve arról, hogy az utóbbi időben mennyire rémülten figyeljük magyarságunk monoton fogyását. Valamint a honi labdarúgás felvirágoztatásának zálogát szintén az utánpótlásban keresik egyes szakemberek.

Nekem egy jól sikerült pedagógia szigorlat után nyílt lehetőségem a jövő értelmiségének kinevelésére. Mentem az utcán, lóbáltam a táskám, párás szemmel néztem a távolba. Éppen kezdtem volna keményen izzadni az öltönyömben, mikor kedves ismerősöm megállított, és – kihasználva vidám hangulatomat – meghívott gyerekeket táboroztatni. Hová kérdésemet Bugacot nevezte meg. Jó, mondtam. Így lettem pedagógus.

Pedagógus létemre sokat tanultam Bugacon. Lepkék elcsábítása izzadt tenyérrrel, mezei iringó meghatározása beleüléssel, a gázál-

arcos ember a sötétben egy hatalmas légynek látszik (bátorságpróba), és főleg, hogy a mezőn trágyából lehet a leggyorsabban kapufát rakni. A hangyaboly meleg és csíp. Sokkal kevesebb az őshonos növény, mint a behurcolt-betelepített.

A puszták egyébként nem természetes létforma, az ember folyamatos legeltetéssel hozta létre. Mi is egy kicsit mesterségesnek tűntünk ott a kellős közepén. Mint megtudtuk, sem a legelő letaposása futballmérkőzés közben, sem a víz elherdálása fürdés által nem természetes része a pusztai életnek. A gyerekek egyébként jól alkalmazkodnak a ridegpásztorok körülményeire. Számomra például komoly belső konfliktust okozott annak a fiúcskának a magatartása, akiről harmadik nap derült csak ki, hogy még egyszer sem mosakodott meg. Most dicsérjem vagy büntessem. Egyszerre lettek felszólítva a takarékoskodásra és a tisztálkodásra. Hiába, meg kellett tanítani őket kompromisszumot kötni, ami az élet.

A legyek viszont teljes joggal vettek részt a táborunkban. Utólag nem is értem, miért voltunk felháborodva a jelenlétük miatt. Hiszen mi dekkoltunk ott idegen testként beékelődve a tanyavilágba. Mindent megpróbáltunk. Étel letakarása, villámvetés,

hessentőgép (karunk lendületes lóbálása vízszintes irányba), légycsapóverseny, passzív ellenállás, dühkitörés minden lehetséges formája. Lépten-nyomon mesei elemek bukkantak fel: egyet levágsz, tíz terem helyett; fele párizsimat annak a bátor legénynek adom, aki kiállja a következő három legyet; boldogan éltek, amíg meg nem haltak. Egyszerűen nem lehetett bírni velük. Ilyen mondatok alkalmasak a jelenség leírására: Béla átkiabált az asztal másik végén ülő Gizellának, sőt kért, de a szavai feloldódtak az átható légyzümmögésben. Előfordult, hogy tíz legyet ütött meg egy csapásra; stb.

Úgy tűnt, csak a sátramban nem laknak állatok (nem szójáték), az idő viszont múlt (szójáték). Természettudományi táborunkból túlélőtábor lett. Fintorogva fantáziáltam a legyek keletkezéséről, mire az egyik bele szállt a szemembe. Szembeköppött. Honnan jöttök. Mit akartok. Légykultusz, áldozatok fel egy tányér tejberizst, tegyék az asztal szélére, hogy nyugodtan ehessek. Kedves gyerekek, a légy is csak ember, szeretne élni, ne bántásotok.

Hát így kezdtem el foglalkozni az utánpótlás kérdésével.

Colalto

A legyek újra